

LIETUVOS RESPUBLIKOS KARIUOMENĖS UNIFORMOS RAIDA 1918-1940 METAIS

1918 metų rudenį pradėjus kurti Lietuvos kariuomenę, į ją ėmė rinkti savanoriai. Pirmieji savanoriai avėjo ir vilkėjo tuos, kuo apsirengę ir apsiaučę atėjo iš namų¹. Kad būtų galima atskirti karius nuo civilių, kariams ant drabužių krūtinės buvo prisiuvasamas keturkampis audeklo gabalėlis su pulko antspaudu. Netrukus kariuomenėje pasirodė tautinių spalvų trikampiai, kurie buvo siuvami ant kairės rankovės aukščiau alkūnės. Juos dažniausiai siuvosi patys savanoriai², kai kur jiems padėjo moterys. 1919 metų sausio pradžioje Kauno kepurininkai pasiuvo pirmąsias uniformines kepurės³, o vasario antroje pusėje mūsų kariuomenei iš Vokietijos buvo gauta vokiečių kariuomenės rūbų siunta⁴.

1919 metų vasario pabaigoje Krašto apsaugos ministerijos (toliau - KAM) įsakymas kariuomenei Nr.35 nustatė Lietuvos Respublikos kariuomenės laikinąją uniformą⁵. Laipsniai tuo metu buvo panaikinti, buvo nurodomos tik pareigos⁶. Kadangi nebuvo laiko KAM įsakymui dėl uniformos pakeitimo parengti ir siuvelyklų uniformoms persiūti, gauti vokiški rūbai buvo išduoti kariams ne-

1 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos 1918-1940 m. - Čikaga, 1986. P.566.

2 Ruseckas P. Savanorių žygiai I d., - V. 1991. P.65.

3 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.566.

4 Ten pat.

5 Natkevičius L. Lietuvos Kariuomenė. - New York, 1919, P.45.

6 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.566.

persiūti. Pareigas pradėta žymėti ant apykaklės⁷. Tačiau žymima buvo nevienodai, nebuvo uniformoms deramo tikslumo. Kad galima būtų atskirti, kuriai tarnybai priklauso karys, buvo pradėta naudoti spalvas: pėstininkų uniformoms žymėti - geltoną, artilerijos - raudoną, kavalerijos - baltą, inžinerijos - avietinę, štabų - mėlyną⁸.

1919 metų spalio 8 dieną Lietuvos kariuomenėje buvo įvesti kariniai laipsniai⁹, kurie taip pat buvo žymimi ant apykaklės. Ženkilai liko tie patys, tik pareigų pavadinimas buvo pakeistas laipsnio pavadinimu¹⁰.

1919 metų rudenį 2-ajame pėstininkų pulke buvo sudarytas specialus karių būrys. Jis buvo pavadintas "Mirties būriu"¹¹. Nepriklausomybės kovų metu jam teko kovoti su bermontininkais. Kariai savo būriui sukūrė ypatingas uniformos detales - prie kepurės, vietoje kokardos, buvo prisiūtas juodas apskritas medžiagos lopas, o tame lope nupiešta kaukolė (1 pav.). Kariai buvo apsiginklavę lengvais kavalerijos tipo šautuvais, pistoletais "Parabellum", rankinėmis granatomis ir bizūnais. Kaip viršila A.Venckūnas rašo prisiminimuose, "norėjome kuo baisesnį atrodyti, nes to reikalavo santykiai su akiplėšiškais bermontininkais"¹².

Pav. 1. Lietuvos kariuomenės "Mirties būrio" kario kepurė

Visos kitos šio būrio uniformos detalės nesiskyrė nuo kitų Lietuvos kariuomenės dalių uniformų detalių. Tai matyti iš išlikusios dokumentikos.

Tą patį rudenį buvo gauta JAV kariuomenės uniformų. Jos buvo ne pilkos kaip vokiečių, bet žalsvos slepiamos spalvos. Laipsniai taip pat buvo žymimi ant apykaklių¹³.

7 Ten pat.

8 Ten pat. P.567.

9 Liatukas Pr. Atsiminimai. - Vytauto Did. Karo muziejaus fondai. Š.-16128.

10 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.567.

11 Mirties būrio žygiai//Karys Nr.32, 1937, P.884

12 Mirties būrio viršila//Karys Nr.19, 1937, P.506-507.

13 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.568.

1919 metais pradėjus naudoti JAV kariuomenės uniforminius rūbus, karaviams buvo duotos amerikietiško sukirpimo lauko kepurės - pilotės. Ant kepurės buvo prisiuvas tarnybos rūši žyminčios spalvos medžiagos ruoželis, o priekyje įsegamas geltono metalo Vyčio kryžius. Žieminės kepurės buvo ausinės, pasiūtos Lietuvoje¹⁴.

1920 metų įsakyme kariuomenei Nr.436 nurodyta įvesti naują uniformą ir laikytis naujų jos dėvėjimo taisyklių.

Uniformos munduras ir kelnės buvo angliško sukirpimo¹⁵. Medžiaga - pilkai gelsvos spalvos. Kepurė išliko pirmojo modelio. Aviatoriai nešiojo pilotę, kuri buvo siuvama iš juodos gelumbės su žalsvo aksomo lankais. Skersai pilotės buvo prisiuvas 1 cm platumo sidabrinio atspalvio papuošimo juostelės, visi uniformos įsiuvai buvo kaip inžinerijos dalinių, avietinės spalvos¹⁶. Šioje 1920 metais sukurtoje uniformoje atsiranda trikampiai, kurie siuvami ant apykaklės, ir jie išlieka iki 1940 metų gegužės mėnesio. Visi jie buvo atitinkamą tarnybą žyminčios spalvos (žr. lent. Nr.1).

Lentelė Nr. 1.

LIETUVOS KARIUOMENĖS UNIFORMOS MUNDURO APYKAKLĖS TRIKAMPIŲ IR ĮSIUVŲ SPALVŲ LENTELĖ

	1919	1920	1923	1927	1931	1934	1940
1. PĖSTININKAI	GELTONA	GELTONA	GELTONA	GELTONA	GELTONA	GELTONA	GELTONA
2. ARTILERIJA	RAUDONA	RAUDONA	JUOD/RAUD	JUOD/RAUD	JUODA	JUODA	JUODA
3. KAVALERIJA	BALTA	BALTA	x	xx	BALTA	BALTA	BALTA
4. INŽINERIJA	AVIETINĖ	AVIETINĖ	JUOD/RAUD	UDONA	RAUDONA	RAUDONA	RAUDONA
5. TECHNIKOS DALYS		AVIETINĖ	JUOD/RAUD	UDONA	RAUDONA	RAUDONA	RAUDONA
6. AVIACIJA		AVIETINĖ	JUOD/AVT	JUOD/AVT	AVIETINĖ	AVIETINĖ	AVIETINĖ
7. ADMINISTRACIJA	MĖLYNA	MĖLYNA	MĖLYNA	MĖLYNA	JUOD/AVT	JUOD/AVT	AVIETINĖ

x - 1 husarų pulko balta, tik trikampių kraštai juodi, 2 ulonų pulko rožinė/balta

xx - kavalerijos pulkų kiekvieno pulko skirtinga

Kulkosvaidininkai ant munduro ir milinės rankovių nešiojo tamsiai raudonos spalvos 1 cm pločio juostelę, o pėstininkų žvalgai - tokią pat baltą¹⁷.

14 Ten pat.

15 Karių kalendorius. 1920. P.82.

16 Ten pat. P.83.

17 Ten pat. P.85.

Karininkų kariniai laipsniai pradėti žymėti trikampiais, kuriuose buvo penkiakampės žvaigždutės, karių - 1/2 cm pločio juostelėmis, o aukštųjų karininkų, generolų - sidabrinu Vyčiu. Karininkų trikampiai buvo su sidabrinės spalvos 1/2 cm pločio galiono krašteliais¹⁸.

Visi karininkai privalėjo nešioti kardą, aviatoriai - durklą, jūrininkai - durklą ir jūrininkų kardą¹⁹.

Kavaleristų uniformos buvo vienodesnės, tik jų karių apavas buvo su pentiniais. Juos nešiojo ir raiti pėstininkų žvalgai bei artileristai²⁰.

Atsiranda ir dviejų tipų, didelės ir mažos, apvalios pilkai gelsvos metalinės sagos su Vyčiu.

Generolų uniformos buvo su raudonos spalvos lampasais, raudonos spalvos trikampiais ir kantais. Baigusiujų Karo akademią lampasai buvo avietinės spalvos su juodais kraštais²¹.

Visi adjutantai nešiojo baltus akselbantus, bet jei baltų neturėjo, buvo leidžiama nešioti ir kitos spalvos²².

Įsigaliojus šiems pakeitimams, buvo leidžiama sunėšioti ir vokiškus bei rusiškus rūbus, taip pat nešioti ir nustatytus naujus aprangos daiktus, kuriuos buvo galima įsigyti²³.

Pasibaigus kovoms už Nepriklausomybę, kraštui pradedant ekonomiškai atsigauti, 1923 metais įsakymu kariuomenci Nr.53 nurodyta įvesti spalvingesnes uniformas.

Karininkams pasiuvamos prancūziško sukirpimo kepurės - "kepi", gausiai išmargintos sidabrinės spalvos galionu. Tokios kepurės tik su baltu laukeliu buvo pasiūtos ir kariūnams. Beje, "kepi" Europoje nešiojo tik prancūzai ir lietuviai.

Kareivių laipsniai buvo žymimi baltos spalvos medžiagos (ar sidabrinio galiono) kampais (varnelėmis) ant abiejų rankovių (2 pav.). Visi mokomųjų dalinių (Karo mokyklos, mokomųjų kuopų, mokomųjų baterijų, mokomųjų eskadronų) kariai, tiek karininkai, tiek puskarininkiai, tiek mokiniai, prie apykaklės turėjo sidabrinės spalvos galiono horizontalias juosteles - basonus²⁴.

18 Ten pat. P.86-87.

19 Ten pat. P.87.

20 Ten pat. P.87.

21 Ten pat. P.88.

22 Ten pat. P.88.

23 Ten pat. P.88.

24 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. p.569.

Pav. 2. Lietuvos kariuomenės grandinis 1923 m. pavyzdžio uniforma

Po šios reformos ypač išsiskyrė kavalerijos uniforma.

1-ojo husarų Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos pulko husarai gavo ryškiai raudonas kepurės ir tokios pat spalvos kelnės su įsiūtais baltais kantais. Karininkai - gausiai išsiuvinėtus slepiamos spalvos vengriško sukirpimo mundurus bei batus, kurių aulai buvo papuošti rozetėmis²⁵.

2-ojo ulonų Lietuvos Didžiosios kunigaikštienės Birutės pulko ulonams įvestos baltu viršumi su rožiniu kantu ir lankeliu kepurės, tokio pat kaip ulonų sukirpimo slepiamos spalvos munduras ir tamsiai mėlynos su baltu kantu ir rožiniais lampasais kelnės. Apie kaklą buvo apjuostas ir per kairįjį antpetį pervertas baltas raištis - "etišketai"²⁶.

1923-1925 m. ulonai nešiojo ir vokiškuosius kiverius, užsilikusius nuo pirmojo pasaulinio karo, tik jų priekyje buvo priklijuotas Vytis, o prie kairiojo šono pritvirtintas sultonas (kuodo pavidalo kepurės papuošalas iš plunksnų ir ašutų). Bet vėliau kiverį pakeitė prancūziško sukirpimo "kepi".

25 Ten pat.

26 Ten pat.

3-iojo dragūnų "Geležinio vilko" pulko dragūnai išsiskyrė juodomis kepurėmis aukštu priekiu, kur viduryje buvo balto vilko galva, virš jos - 1920 m. pavyzdžio kokarda su Vyčiu ir odinis dirželis su metaliniais lankeliais iš šonų, kepurės viršuje - baltų plunksnų sultonas²⁷.

1924 metų sausio 1 d. pulkas buvo išformuotas, o 1935 metais atkūrus 3-įjį dragūnų pulką, jam buvo duota slepiamos spalvos uniforma, tokia, kokią nešiojo visa kariuomenė, be jokių spalvingų priedų²⁸.

Iš 1923 metų Lietuvos kariuomenės uniformų pavyzdžių brėžinių matyti, kad visuose galvos apdangaluose turėjo dominuoti Vyčio kryžius²⁹, tačiau iš išlikusių fonuotraukų ir daiktų matyti, kad dažniau buvo nešiojamas Vytis, o Vyčio kryžius - retai.

Daug įdomios informacijos yra "Inspektorinės Kariuomenės Dalių apžiūros ataskaitose"³⁰. Jose aprašyta kareivių bendra išvaizda, kur aiškiai matyti, kad vasarą dauguma karių dar dėvėjo žieminius rūbus, ilgus batus. Mundurai buvo netinkamų dydžių, dauguma be trikampių. Taigi galima pasakyti, kad Lietuvos kariuomenėje stengiantis suvienodinti uniformą buvo nemažai materialinių sunkumų. Trūko pinigų po Nepriklausomybės kovų kraštui tik pradėjus atsigauti. Todėl tuo metu buvo didelė kariuomenės uniformų įvairovė ir iš išlikusios dokumentinės medžiagos matyti daug skirtingų jos derinių.

1927 metų balandžio 9 d. įsakymas kariuomenei Nr.48 nustatė atsargos ir visai paleistų iš kariuomenės karininkų uniformos dėvėjimo taisykles. Jose apibrėžtas ir skirtumas tarp atsargos karininkų bei nuolatinės tarnybos karininkų uniformos. Ji skyrėsi tik tuo, kad ant atsargos karininkų antpečių žemiau laipsnį žyminčių ženklų skersai buvo užsiūtas vienas 1 cm pločio sidabro ar aukso spalvos (atsižvelgiant į bendrą spalvų gamą) galionas. Dalinio numeris ant antpečių nebuvo žymimas³¹.

Tų pačių metų liepos mėnesio 11 dienos įsakymas kariuomenei Nr.100 skelbia uniformos pakeitimą bei papildymą (1923 m. [K Nr.53-čio), patvirtintą generolo S.Žukausko³².

27 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas/Karys Nr.33, 1937, P.908.

28 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.569.

29 Įsakymo kariuomenei Nr.53. Priedėlis, Lietuvos kariuomenės uniformų pavyzdžiai (brėžiniai). Kaunas. 1923.

30 Įsakymas Kariuomenei Nr.78. 1924.

31 Įsakymas Kariuomenei Nr.48. §1, 1927.

32 Įsakymas Kariuomenei Nr.100. §1, 1927.

Pagrindiniai pakeitimai buvo šie:

1. Kariuomenės rūšių uniformų skirtumų žymėjimas sumažinamas iki keturiolikos variantų.

2. Vietoje buvusio amerikinio tipo pilotės įvedama kepurė su snapeliu, turinti panašumų su 1920 metų kepurės pavyzdžiu. Prie kepurės segama varinė su baltu Vyčiu ant raudono dugno kokarda, panaši į generolo antpečių žvaigždę.

3. Siekiant išvengti buvusio apsiaustų įvairumo, nustatytas naujas apsiausto nuo lietaus fasonas.

4. Įvesta palaidinė be trikampių ant apykaklės, ji patogesnė už mundurą³³.

5. Karininkų iškilnių nerikiuotės uniforma papildyta šilkinė lietuviškais raštais austa geltonos spalvos juosta.

6. Įvedamas lengvas tiesus kardas karininkams ir viršiloms; kavaleristams - taip pat lengvas kardas, tik lenktas³⁴.

7. Kareivių laipsnių ženklai žymimi nebe ant rankovių, kaip 1923 metais, o antpečiuose: grandinio - viena 1 cm pločio apačion laužta lygaus audimo juostelė, jaunesniojo puskarininkio - tokios pat dvi, o viršilų - viena 4 cm pločio juostelė³⁵.

Munduro trikampiuose atsiranda Gedimino stulpai.

1927 metų rugsėjo 3 d. įsakymu kariuomenei Nr.108 papildomas ĮK Nr.100, t.y. paliekama 1923 metų ĮK Nr.53 paragrafu 6³⁶ įvesta seno tipo aviatorių uniforma.

1930 metų rugpjūčio 18 d. ĮK Nr.42 papildomas 1927 metų ĮK Nr.100 I paragrafo III sk. ir nustatyti 1-ojo husarų DLE kunigaikščio Jonušo Radvilos pulko ir 2-ojo ulonų LD kunigaikštienės Birutės pulko šefų vardaženkliai, kuriuos nešiojo karininkai, viršilos, vyresnieji ir jaunesnieji puskarininkiai uniformų antpečiuose. Pirmajam pulkui nustatytas vardaženklis "JR", antrajam - "B". Abu jie buvo pagaminti iš balto metalo, papuošti karūnomis. Grandinių ir cilinių pulko vardaženkliai buvo nudažyti aliejiniais baltais dažais³⁷.

33 Statkus V. Lietuvos ginkluotosios pajėgos. P.570.

34 Įsakymas Kariuomenei Nr.100. §1, II sk., 1927.

35 Ten pat. §1, IV sk., 1927.

36 Įsakymas Kariuomenei Nr.108. §5, 1927.

37 Įsakymas Kariuomenei Nr.42. §12, 1930.

1931 metų sausio mėn. 28 d. įsakymu kariuomenei Nr.6 nurodoma įvesti naują Respublikos Prezidento patvirtintą kariuomenės uniformą³⁸.

1931 metų uniformos reforma iš esmės papildė anksčiau nešiotą uniformą, daugiau lieté uniformos dėvėjimo taisykles ir suvienodino uniformos metaličius ženklus bei galionus. Tačiau nebuvo apsicita ir be pakeitimų, atsiranda šie nauji elementai ir dalys:

1. Naujo tipo kokarda - stilizuotas Vyčio kryžius ąžuolo ir lauro lapų vainike.

2. Galvos formos pošalmis kareiviams ir karininkams, susiūtas iš šešių dalių smaigaliu į viršų³⁹; tai buvo tik lietuviams būdingas daiktas.

3. Atsargos karininkų uniformose po laipsnius žyminčiais ženklais pri-siuvama baltos spalvos 1 cm pločio juostelė⁴⁰.

4. Prie paradinės austos juostos pritvirtinama apvali aukso spalvos sag-tis, kurioje išspaus-tas Vytis⁴¹.

5. Kariuomenės tarnyboms nustatyti naujo tipo ženklai (3 pav.).

6. Apibrėžta karo kapelionų uniforma, nustatyta, kad jos sukirpimas turi būti toks kaip karininkų uniformos, tik vietoj kepurės kokardos ir laipsnius žy-minčių ženklų ant antpečių tvirtinami balti emaliuoti ar išsiūti kapeliono tikybos ženklai⁴².

7. Apibrėžta karo gailestingųjų seserų uniforma: baltos skarelės su rau-donu kryžiu kaktose, šviesiai mėlynos su diržiuku drobinės suknelės, baltos prijuostės⁴³.

8. Kavalerijos karininkams iki 1935 metų gruodžio mėn 31 d. leista dė-vėti seno tipo uniformą⁴⁴.

9. Naujo tipo pinti paradinės uniformos antpečiai, kurie buvo gaminami Čekoslovakijoje.

Tarp 1931 metų uniformos brėžinių randame ir lietuviško pavyzdžio durklo brėžinį su Vyčio kryžiumi (4 pav.).

38 Įsakymas Kariuomenei Nr.6. §1, 1931.

39 Ten pat. III d. P.3.

40 Ten pat. P.5.

41 Ten pat. V d. P.6.

42 Ten pat. X d. P.8.

43 Ten pat. XI d. P.8.

44 Ten pat. §2 P.19.

1. Oro žvalgų

2. Medicinos gydytojų

3. Ryšių karių

4. Topografijos

5. Automobilininkų

6. Kapelmeisterių

7. Farmacininkų

8. Pionierių

9. Intendantūros

10. Šarvuočių dalių

11. Teismo

12. Veterinarijos gydytojų

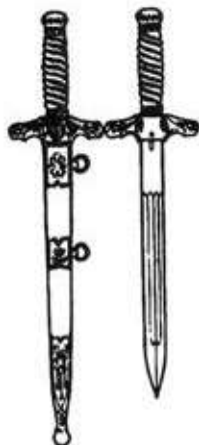

13. Inžinierių

14. Geležinkelininkų

Pav. 3. Lietuvos kariuomenės 1931 m. tarnybų ženklai

Pav. 4. 1931 m. pavyzdžio durklas

Tais pačiais metais, kiek vėliau, paskelbtas naujas įsakymas Ginklavimo karininkų korpuso kariams įvesti skiriamuosius antpetinius ženklelius, du kryžmai sudėtus pabūklo vamzdžius su liepsnojančia bomba viduryje⁴⁵ (1 nuotrauka).

1934 metais kovo 9 d. įsakymu kariuomenei skelbiamas kariuomenės uniformos papildytas aprašymas ir dėvėjimo taisyklės⁴⁶.

Čia didelių pakitimų, palyginti su 1931 m. reforma, nepadaryta, tačiau reikia pažymėti, kad buvo įvesti šie nauji dalykai:

1. Kokarda ir aukso spalvos ąžuolo lapų vainike raudonas Gedimino pilies bokšto siluetas. Ant pilies silueto - baltas Vytis, virš silueto - tekančios saulės spinduliai, o apačioje sukryžiuotos dvi ąžuolo gilės⁴⁷ (5 pav. ir 2 nuotrauka).

Pav. 5. 1934 m. pavyzdžio kokarda

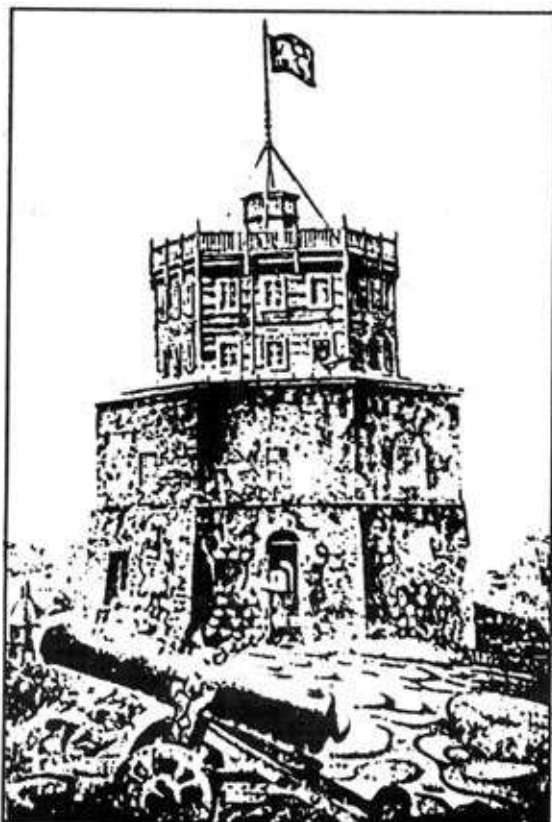
45 Įsakymas Kariuomenei Nr.37, 1931.

46 Įsakymas Kariuomenei Nr.19, 1934.

47 Ten pat P.2.

Nuotr. 1. Lietuvos kariuomenės ginklavimo korpuso karių antpečio skiriamasis ženklas

Nuotr. 2. Gedimino pilies bokštas

2. Kavalerijos munduras su aštuoniomis sagomis prickyje, o užpakalyje su praskiepu, kurio atlenkti kraštai sudaro skvernelius⁴⁸.

3. Aviatoriams - melsvos arba baltos spalvos marškiniai⁴⁹, juodos spalvos kaklaraištis ir mėlynos ar baltos spalvos šalikas⁵⁰.

4. Karo kapelionų tikybos ženklai išliko antpečiuose, o kepurėje atsirado nauja detalė - visiems vienoda kokarda.

5. Pasikeitė generolų antpečių žvaigždė.

6. Uniforma Krašto apsaugos ministerijos civiliams tarnautojams: joje turėjo dominuoti stilizuotos raidės "KAM"⁵¹.

1935 metų rugpjūtį atkūrus 3-įjį dragūnų pulką, reikėjo nuspręsti, kokia bus dragūnų uniforma. Vadovaujantis 1934 metų liepos 31 dienos įsakymu kariuomenei Nr.69, nutarta dragūnams karininkams ir kareiviams siūti šviesiai geltonas su baltais kantai ir chaki spalvos lankeliu kepures bei chaki spalvos su šviesiai geltonais dviejų dalių lampasais ir baltais kantai per vidurį kelnes⁵².

Po kiek laiko į uniformas vėl buvo atkreiptas dėmesys - siekta, kad mūsų karinė uniforma pasidarytų pigesnė, patogesnė ir paprastesnė⁵³. Ir štai 1940 metų įsakymu kariuomenei Nr.45 gegužės 15 d., Respublikos prezidentui sutikus, skelbiamas pertvarkytos kariuomenės uniformos aprašymas ir jos dėvėjimo taisyklės⁵⁴.

Šios reformos padarė daug pakeitimų. Iš jų pagrindiniai buvo šie:

1. Pagrindinė drabužių spalva ir toliau liko slepiama. Trikampių ir kantų spalvos išliko tos pačios, tik tų tarnybų karininkų, kurių uniformose buvo juodos spalvos detalių, keičiamos avietinės spalvos detalėmis.

2. Kepurė ir kokarda išliko tokia pati. Pakito munduro sukirpimas, nebeliko aukštu kaklu apykaklės. Pasikeitė trikampių forma, išlaikiusi Gedimino stulpus ir išgražinta tautiniais motyvais siuvinėtais raštais.

Truputį pakito milinės fasonas ir apsiaustas.

Pakito ant kareivių antpečių tvirtinami laipsnių ženklai: grandiniai gavo aukso spalvos 1 cm juostelę, jaunesnieji puskarininkiai ir viršilos - trikampes žvaigždutes. Karininkų žvaigždutes liko tokios pat formos, tik šiek tiek mažes-

48 Ten pat. P.3.

49 Ten pat.

50 Ten pat. P.5.

51 Ten pat. P.13.

52 Įsakymas Kariuomenei Nr.69. §4, 1934.

53 Naujai pertvarkytoji karių uniforma//Karys Nr.23, 1940. - P.616.

54 Ten pat.

nės⁵⁵.

Kariuomenės dalių trafaretai ir vardaženkliai palikti tie patys. Iš asmens specialybės ženklų pažymėtinas taikytojų ženklas - trikampių spalvos gulsčias kampas, dedamas ant apykaklės palei antpečio sagą abiejose apykaklės pusėse⁵⁶.

Šia uniforma kariuomenė turėjo būti aprūpinta iki 1942 m. gegužės 15 d., o uniformos dėvėjimo taisyklės turėjo pradėti galioti nuo 1940 m. liepos 1 d.⁵⁷.

Įvedant šią uniformą, buvo vadovaujama įvairių karių grupių jungimo ir vienodinimo principu. Kareiviai turėjo beveik nesiskirti nuo savo viršininkų, o karininkai ir liktiniai puskarininkiai savo išore sudarė glaudesnę junginį⁵⁸.

Tik pradėjus šį įsakymą dėl reformų įgyvendinti, Lietuva inkorporuojama į TSRS sudėtį ir jau 1940 m. liepos 13 d. krašto apsaugos ministras div.gen. V.Vitkauskas rašo įsakymą jau Liaudies kariuomenci Nr.91 pakeisti lietuvišką atributiką sovietine, įvedamos penkiakampės žvaigždės politiniams vadovams, keičiami antpečiai, trikampiai ir kt.⁵⁹.

Tačiau kurį laiką išlieka sagos su vyčiu - paskutinis Tautos simbolis.

55 Ten pat. P.618.

56 Ten pat.

57 Ten pat.

58 Dar liktinių puskarininkių uniformos pakeitimo reikalu/Karys Nr.6, 1937. P.165.

59 Įsakymas Liaudies Kariuomenei Nr.91. §1-2, 1940.